

INVENTARISATIE WELZIJN POOLSE MIGRANTEN

1 april 2011

wonen limburg

Ruimte voor jezelf!

	Inhoudsopgave	Blz.
	Inhoudsopgave.....	2
	Voorwoord.....	3
1	Aanleiding.....	4
2	Inleiding en doel	5
3	Welzijn en Integratie.....	6
4	Aanpak.....	7
5	Doelgroep nader bekeken.....	8
5.1	Statistieken.....	9
6	Behoeften, vragen en problemen bij Poolse migranten zelf.....	10
6.1	Informatie.....	10
6.2	Taalbeheersing.....	10
6.3	Inschrijving GBA.....	11
6.4	Algemeen welzijn (welbevinden).....	11
6.5	Veiligheid.....	12
6.6	Vrije tijd en cultuur.....	13
6.7	Financiën.....	13
6.8	Wonen.....	14
6.9	Beeldvorming.....	15
6.10	Beleid.....	15
6.11	Voorzieningen.....	16
7	Conclusies.....	19
8	Aanbevelingen.....	21
	Lijst van geïnterviewden.....	24
	Dankwoord	25

Voorwoord

Welke toekomst bieden wij de migranten?

De Stichting ARKA (Activiteiten, Recreatie, Kultuur en Advies) is vanaf het jaar 2006 actief met als voornaamste doelstelling de Poolse migranten te ondersteunen bij de sociaal culturele activiteiten. De Stichting ARKA heeft tot doel: het bevorderen van een aanbod van sociaal culturele activiteiten en het faciliteren en organiseren van een netwerk tussen Poolse (arbeids) migranten de Nederlandse samenleving en deze met elkaar te verbinden. Vanaf de start kwamen ook signalen vanuit de Poolse gemeenschap tot ons die betrekking hadden over hun verblijf in Nederland. Het werkgebied van de Stichting omvat de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg en de daaraan grenzende gemeenten in Zuidoost Brabant. De gemeente Horst aan de Maas heeft het initiatief vanaf het begin financieel en moreel ondersteund.

Vanaf de jaren negentig is de regionale economie in Noord- en Midden Limburg mede afhankelijk van de inzet van Oost-Europese werknemers. Vooral Poolse werknemers zijn actief in onze regio. Zoals eind vorige eeuw de Marokkaanse en Turkse werknemers naar Nederland kwamen en zich langzaam voorgoed in Nederland vestigden, zullen ook de Poolse werknemers met hun gezinnen zich graag in Nederland willen vestigen. Er is een aantal redenen die dit helaas belemmeren. Uit verhalen van Poolse migranten vernemen we dat men niet altijd met respect wordt behandeld. Er zijn plaatsen waar de Poolse werknemers goed worden behandeld, maar we constateren dat dit niet overal het geval is. Uit onderzoek en het resultaat van deze notitie blijkt dat er nog veel mis is. Van de ondervraagden komen veelal voorbeelden van schrijnende voorvallen. Voorvallen die we in een beschaafd land niet kunnen en willen tolereren. 'Wanneer we geen respect hebben voor de medemens, verwacht dan ook geen respect van die medemens'. Hierbij zij nog opgemerkt dat de instroom van arbeidsmigranten uit andere landen c.q. contingenten steeds groter wordt. Dit betekent dat het zaak is niet alleen de huidige situatie adequaat en krachtig het hoofd te bieden, maar ook voor de langere termijn te komen tot oplossing van de gesignaleerde knelpunten.

De Stichting ARKA heeft het initiatief genomen tot een inventarisatie die uiteindelijk heeft geleid tot de voorliggende notitie. Deze inventarisatie heeft zij in nauwe samenwerking met Wonen Limburg en Synthese tot stand gebracht. ARKA spreekt de wens uit dat het resultaat van deze notitie een aanzet zal zijn om met alle instanties te gaan samenwerken in de regio Noord- en Midden-Limburg en de aangrenzende regio in Zuidoost Brabant. Instanties die niet alleen iets kunnen betekenen voor de Poolse migranten maar voor alle migranten. We zullen samen in overleg treden met gemeenten en organisaties om te komen tot een structureel overleg waar de problemen besproken en aangepakt gaan worden. Samen met o.a. de Poolse gemeenschap zal er een beleid geformuleerd moeten worden, een beleid dat snel en adequaat wordt opgepakt.

We willen met deze notitie bereiken dat de verantwoordelijken in actie komen en de handen in elkaar slaan. Laat ons snel met oplossingen komen. We organiseren op 1 april 2011 een regionale bijeenkomst met de regiogemeenten en belangrijke partners die bij het migrantenvraagstuk zijn betrokken. In het programma zal een aantal aspecten worden opgenomen die verband houden met arbeidsmigratie. Dit onder het motto; 'Haast zorgt zelden voor vertraging, zeker als men echt iets wil bereiken.'

"Inventarisatie welzijn Poolse migranten" is de titel van deze notitie, het is geen wetenschappelijk onderzoek maar slechts een inventarisatie van gegevens die tot ons zijn gekomen. Met als eerste doel feiten en beelden te laten spreken en de partijen in beweging te brengen. Graag willen we de opsteller(s) en de ondervraagden bedanken voor hun inzet en medewerking.

Namens het bestuur van de opstellers,

Stichting ARKA

Wonen Limburg

Synthese

Rinus Janssen

Wim Hazeu

Marc Vincken

(voorzitter)

(lid Raad van Bestuur)

(wnd. Directeur)

1. Aanleiding

Sinds medio jaren negentig heeft vooral Noord Limburg te maken met een instroom van arbeidskrachten uit Polen. In deze periode betrof het nog hoofdzakelijk Polen met een Duits paspoort en een groot aantal illegale arbeidskrachten. Sinds de openstelling van de EU-grenzen voor Polen in 2004 volgden vele andere Poolse arbeidsmigranten. Thans kunnen we stellen dat ook de eerste gezinsherenigingen plaatsvinden, zodat het niet meer alleen om arbeidsmigranten gaat.

In de gemeente Horst zijn enkele voorzieningen die Poolse migranten ondersteunen om gedurende hun verblijf, al dan niet tijdelijk, zich zo goed mogelijk thuis te kunnen voelen. Naast de kerk, die een belangrijke religieuze- en ontmoetingsfunctie vervult, is er een servicepunt voor informatie, advies en belangenbehartiging. De Stichting ARKA vervult momenteel een bescheiden rol en taak in de algemene integratie en het welzijn van Poolse mensen in de regio (Horst aan de Maas) middels voorlichting en sociaal-culturele activiteiten.

Er is een groeiende groep Poolse migranten die in de regio hun geluk komt beproeven en waarvan een steeds groter deel aangeeft zich permanent te willen vestigen in Nederland. Dit geeft aanleiding tot een verdere verkenning. Enerzijds van de persoonlijke omstandigheden en behoeften van deze groep en anderzijds van het aanbod aan voorzieningen dat in deze behoeften kan voorzien.

De Stichting ARKA is van opvatting dat de instanties die in de regio verantwoordelijkheid dragen voor een goede opvang en integratie van de 'nieuwe' Polen hun samenwerking moeten intensiveren, zowel op lokaal als regionaal niveau. Daarbij zijn Werk, Wonen, Welzijn en Zorg afzonderlijk te bespreken leefgebieden. Deze rapportage richt zich vooral op het onderdeel Welzijn en Zorg. Ze bevat een eerste inventarisatie aan de hand waarvan een beeld wordt geschetst met betrekking tot de doelgroep Poolse migranten.

Doel van deze rapportage is een eerste inkijk te geven in het algemene welzijn, de vragen en problemen die boven komen drijven ten aanzien van het welzijn (welbevinden) en de integratie van Polen in onze regio. Daarop volgend wordt een indruk gegeven van de instanties die een taak hebben in de opvang, begeleiding en ondersteuning van inwoners in ons werkgebied, in dit geval de Poolse migranten in het bijzonder. En verder ook van knelpunten die zij ervaren in de dienstverlening aan deze doelgroep.

“Pak het moeilijke aan als het nog gemakkelijk is. Doe het grote als het nog klein is”.
(Lao Tse)

2. Inleiding en doel

De inventarisatie waarop deze rapportage is gebaseerd heeft als doel:

Doel:

Een beeld te geven van het welzijn (welbevinden) van Poolse migranten in Noord Limburg, vragen en problemen waar zij mee te maken krijgen en de behoefte aan maatschappelijke activiteiten en dienstverlening. Daarbij ook in beeld brengend de knelpunten die men ervaart in het ontvangen en aanbieden van dienstverlening en randvoorwaarden waaraan een goede dienstverlening dient te voldoen.

Deze rapportage geeft een beeld van het welzijn bekeken vanuit meerdere perspectieven. Zij worden behandeld in afzonderlijke paragrafen. Hier wordt uitdrukkelijk gesproken van een **BEELD**, omdat het een onderzoek betreft waarbij ervaringen en beelden van vooral Poolse migranten en professionals van diverse organisaties zijn geïnterviewd. Na een algemene inkadering van de inhoudelijke kant van dit onderzoek wordt een verantwoording gegeven van de gekozen aanpak en vervolgens per onderwerp weergegeven welke informatie dit heeft opgeleverd. Tot slot zijn er conclusies en aanbevelingen geformuleerd die de discussie met stakeholders en belanghebbenden richting kunnen geven.

Voor het geheel van de rapportage en de nog te voeren discussies in de toekomst verdient het de aandacht om te bepalen met welke term de doelgroep(en) het beste kunnen worden aangeduid. De huidige benaming 'Poolse arbeidsmigranten of MOE-landers' wordt niet door iedereen als positief ervaren, vooral door de Poolse mensen. Bovendien zijn het lang niet allemaal meer arbeidsmigranten. Mogelijk is de term Poolse migranten of Oost Europese migranten voorlopig de meest toepasselijke en neutrale benaming.

Het beeld van de ondervraagden begint meestal positief met de allerlei voordelen zoals een positieve ondersteuning en hulp van mensen in hun directe omgeving, het hebben van werk en geld en daardoor een beter bestaan. Bij meer diepgang in het gesprek komen de eerste problemen en de negatieve ervaringen naar boven. De geïnterviewden vertellen hierover pas als ze de toezegging hebben gekregen dat zij anoniem blijven. Opvallend is dat men veel schrijnende gevallen weet te benoemen die ieder op zich staan. Daarbij worden hun eigen ervaringen eveneens verteld. De informatie die gegeven is door individuen is op hun verzoek geanonimiseerd, zodanig dat deze niet herleidbaar is naar concrete personen.

“Of iets verspilde tijd is, hangt af van wat je met de ervaring doet”. (Auguste Rodin)

3. Welzijn en integratie

Welzijn is een vrij algemeen begrip waaraan vele betekenissen kunnen worden gegeven. Daarom is het goed om in het kader van deze inventarisatie dit begrip nadere inhoud te geven.

Welzijn:

In het algemeen wordt hiermee bedoeld het welbevinden van een individu of groep, waarbij leefbaarheid, sociale en fysieke gezondheid en zingeving sleutelbegrippen vormen.

Op basis van actuele inzichten wordt welzijn bevorderd door een positieve sociale binding met de omringende samenleving, evenwichtige ontwikkeling en ontplooiing van opgroeiende jonge kinderen, zelfredzaamheid in een complexe samenleving, met gunstige werk- en woonomstandigheden. In het actuele beleid op het terrein van welzijn wordt daardoor belang gehecht aan participatie, zelfsturing en toegankelijkheid van voorzieningen. De WMO, het CJG en allerlei stimuleringsmaatregelen op het gebied van leefbaarheid vloeien daaruit voort.

Wanneer we dit in de context van migranten belichten, komt daar nog bij de aandacht voor integratie. Integratie en welzijn, bekeken vanuit migranten, is niet altijd per definitie identiek aan de betekenis en het belang gezien vanuit de samenleving. Een migrant die niet actief participeert, maar zelfstandig woont en werkt en kan voorzien in alledaagse levensbehoeften binnen een eigen gemeenschap of gezin, kan zich goed thuis voelen in onze samenleving.

Vanuit het perspectief van de samenleving echter blijkt het van belang dat individualisme en isolement de leefbaarheid niet ten goede komen en ook eerder leiden tot uitval van individuen die buiten de eigen groep komen te vallen. Deze visie op welzijn en integratie is belangrijk om ten aanzien van de omstandigheden waarin Poolse migranten in ons land verblijven- al dan niet voor langere tijd- vast te kunnen stellen wie of welke groepen en instanties verantwoordelijk moeten worden gehouden voor die omstandigheden.

Werkgevers, overheden, vrijwilligersorganisaties, maatschappelijke instanties, onderwijs, allemaal hebben ze hun aandeel in het bevorderen van het welzijn en integratie van migranten. De verantwoordelijkheid en het mogelijk maken daarvan bij de migranten zelf staat daarbij vanzelfsprekend centraal. Ook zij zullen actief moeten zijn om een sfeer te creëren zodat zij zich thuis voelen in Nederland.

4. Aanpak

Om tot een goed beeld te komen van het welzijn (welbevinden) van Poolse migranten in onze regio, in een vrij kort tijdsbestek en middels een globale inventarisatie, zijn de volgende hoofdonderwerpen vooraf bepaald als richtinggevend voor alle te voeren gesprekken:

- algemeen welzijn, eigen bevinding als persoon,
- tijdsbesteding, waaronder werk, vrije tijd, educatie (school of volwassenenonderwijs),
- behoeften, vragen en problemen van migranten volgens henzelf,
- vragen en problemen waarmee ze aankloppen bij diverse voorzieningen,
- beoordeling van de dienstverlening volgens henzelf,
- beoordeling van de dienstverlening volgens de dienstverleners,
- speerpunten ter bevordering van het welzijn van migranten,
- randvoorwaarden waaraan activiteiten/voorzieningen en dienstverlening moeten voldoen,
- wat verwacht men in de toekomst, wat is hun toekomst perspectief.

In een tijdsbestek van een maand zijn gesprekken gevoerd met;

- Poolse migranten (10) (6 vrouwen, 4 mannen, leeftijden 23 tot 45 jaar)
- Sleutelfiguren (3)
- Instanties (6)
- Uitzendbureaus (2)

In de bijlage zijn namen en instanties die meegewerkt hebben aan het onderzoek terug te vinden van hen die hiervoor toestemming hebben gegeven.

“Er gebeurt niets totdat je een besluit neemt”. *(Oprah Winfrey)*

5. Doelgroep nader bekeken

Wat meteen opvalt bij het bespreken van de doelgroep is de enorme differentiatie in omstandigheden. We onderscheiden de volgende onderwerpen.

Met betrekking tot het **verblijf** zijn er migranten die:

- pendelen tussen Polen en Nederland, waarvan een gedeelte kortere tijd in Nederland is gedurende bijvoorbeeld asperges- en aardbeienseizoen, een gedeelte dat elk jaar 6-9 maanden in Nederland verblijft,
- korte tijd in Nederland werken en wonen en daarna vertrekken naar een ander land; vooral mensen die hier niet zo tevreden zijn willen hun geluk (binnenkort) in Duitsland of Engeland gaan beproeven,
- langere tijd hier willen blijven, d.w.z. een aantal jaren of permanent.

Met betrekking tot **werk en werkomstandigheden**:

- rechtstreeks bij werkgevers,
- via uitzendbureaus,
- contract, geen contract, gedeeltelijk contract.

Met betrekking tot **gezinssamenstelling**:

- jonge stellen,
- jonge individuen,
- stellen met kinderen, waar soms kinderen in Polen verblijven bij familie en waar soms ook gewerkt wordt aan gezinshereniging,
- alleenstaande moeders met kinderen, met of zonder een nieuwe partner,
- mannen of vrouwen die met een Nederlandse partner samenleven.

Met betrekking tot **woonomstandigheden**:

- op eigen initiatief,
- via werkgever of uitzendbureau,
- in caravan of chalet, met het gezin of meerdere volwassenen,
- particuliere huurwoning -, eengezinswoning, zelfstandig,
- particuliere huurwoning, kamerbewoning,
- zelfstandig in sociale huursector, eengezinswoning of appartement.

“Het is vaak wat we al weten
dat ons verhindert te leren”.

(Claude Bernhard)

5.1 Statistieken

In het algemeen bestaat de indruk dat er de laatste tijd meer jonge stellen of individuen naar ons land komen, die hun geluk willen beproeven. Over het percentage dat permanent in Nederland wil verblijven worden door allerlei instanties verschillende prognoses gedaan, variërend van 30 % tot 50 %.

Enkele statistieken geven nog een nader beeld van de doelgroep ter illustratie:

Verblijfsprognose in tijd in Nederland

... %	tijd van verblijf
38 %	< 2 jaar
18 %	2 - 10 jaar
12 %	10 > 65 jaar
32 %	Weet niet

Bron: RISBO Weltevrede et al. (2009)

... %	wil blijven of vertrekken
51 %	wil blijven
3 %	wil vertrekken, datum bekend
46 %	wil vertrekken, datum onbekend*

Bron: In opdracht van Wonen Limburg:

“Een kansrijke woningmarkt in Limburg voor/door Poolse arbeidsmigranten?” door E. Loef. (2010)

*We moeten ervan uitgaan dat mensen die willen vertrekken daar nu hun redenen voor hebben. In de interviews bleek echter dat dit bij sommigen afhankelijk is van de vraag of hun omstandigheden hier nog verbeteren. Bijvoorbeeld doordat ze betere woonruimte kunnen vinden en/ of een vast contract krijgen bij een werkgever.

Opleidingsniveau Poolse migranten

Opleiding	BO	VMBO	HAVO	VWO	WO/HBO
... %	5 %	39 %	11 %	28 %	17 %

Bron: “Een kansrijke woningmarkt in Limburg voor/door Poolse arbeidsmigranten?” door E. Loef. (2010)

Aantal Poolse migranten in Noord- en Midden-Limburg.

Hiervan zijn ± 20 % ingeschreven in de GBA. Het aantal kinderen is ± 19 %.

Totaal aantal Poolse migranten in de regio: 11.532 personen				
Gemeente	aantal		Gemeente	aantal
Beesel	79		Nederweert	493
Bergen	163		Peel en Maas	1025
Gennep	128		Roerdalen	315
Leudal	862		Roermond	915
Horst aan de Maas	1773		Weert	956
Maasgouw	227		Venlo	3059
Mook en Middelaar	64		Venray	1473

Bron: “Wonen Limburg”, oktober 2010.

6. Behoeften, vragen en problemen bij Poolse migranten zelf

6.1 Informatie

De eerste behoefte die consequent door alle geïnterviewden wordt geuit is de behoefte aan onafhankelijke informatie. Waar kunnen we terecht voor informatie, informatie die we kunnen vertrouwen zonder dat de ander hier belang bij heeft? Hoe zitten regelingen in elkaar? Welke rechten en plichten hebben we m.b.t. werknemerschap, belasting, wonen, gezondheidszorg enzovoort. Zij zien graag dat de gemeenten deze taak oppakken.

Veelal beheerst men de Nederlandse taal niet, zodat welke informatiebron dan ook (folder, Internet, telefonisch, balie) voor hen onbegrijpelijk wordt. Ofschoon er veel informatie in hun taal aanwezig is, wordt deze niet gevonden. Ook zijn er geluiden dat informatieverstrekking wordt tegengewerkt door werkgever en of huisvester.

Wanneer informatie via een tolk of in de eigen taal wordt aangeboden is er echter een volgend probleem dat men het Nederlandse systeem niet begrijpt, bijvoorbeeld het begrip 'poortwachterfunctie' bij ziekte, verkrijgen van werk, of aanbieden van aangepast werk bij zwangerschap. Wat betekent de informatie op mijn loonstrook? Wanneer heb ik recht op WW? Bouw ik pensioen op? Wat moet ik allemaal doen als ik zwanger ben? Indien men dieper ingaat op de vragen en problemen die men heeft zijn er nog meer punten te noemen.

Een aantal werkgevers en instanties geeft uitleg in de eigen taal of regelt een aantal zaken voor hun werknemers of klanten. Dit wordt in veel gevallen goed gedaan en als positief ervaren maar er zijn een aantal negatieve ervaringen te noemen. De voorbeelden van manipulatie bij het geven van informatie zijn namelijk divers; een onbruikbare jaaropgave, belastingopgave via het rekeningnummer van een collega of werkgever, informatie over het verkrijgen van een werkvergunning klopt niet, een arbeidscontract is gedeeltelijk zwart afgedekt, enzovoort.

Een dringende behoefte die geuit wordt is **onafhankelijke informatie** te ontvangen over rechten en plichten, regelingen, instanties en wat zij kunnen betekenen. Dus ook: wat mag ik van hen vragen?

6.2 Taalbeheersing

Tweede op de ranglijst van problemen en daaraan gekoppelde behoefte is het leren en beheersen van de Nederlandse taal. De meeste mensen die vaak of langdurig in Nederland verblijven, willen de taal graag leren. Veelal wordt nog niet gebruik gemaakt van het aanbod dat er is. De volgende redenen worden o.a. genoemd:

- men woont afgelegen en er is geen vervoer,
- na een lange werkdag heeft men geen energie om nog ver te reizen voor de taallessen,
- het tempo van de lessen ligt te hoog, dit gerelateerd aan hard werken en gebrek aan tijd en energie voor huiswerk,
- niet bekend met het aanbod en te weinig inzicht in de wijze waarop het aanbod georganiseerd is.

De behoefte en motivatie om de Nederlandse taal te leren is aanwezig bij de meesten, echter de behoefte die men uit is om laagdrempelig, d.w.z. dicht bij huis of in ieder geval in het weekend les te kunnen volgen. Kosten van een les zijn in eerste instantie geen bezwaar, het moet wel betaalbaar zijn in relatie tot het inkomen.

Doordat men de taal niet beheerst is veel informatie via Internet of folders niet toegankelijk. Ook vormt het gebrek aan taalkennis een drempel om instanties te raadplegen voor advies of hulp. Telefonisch communiceren is ook vaak moeilijk en dus veelal onmogelijk, waardoor misverstanden ontstaan met bijvoorbeeld energieleveranciers, providers van Internet e.d. Daarnaast gaan nogal wat migranten naar Polen om hun rijbewijs te halen, aangezien ze dit hier niet kunnen halen door de taalbarrière.

Tot slot worden contracten en andere belangrijke documenten vaak niet begrepen als ze alleen in het Nederlands zijn opgesteld, wat vaak als consequentie heeft dat er niet alleen misverstanden maar ook mistoestanden ontstaan (boetes, bedrog).

6.3 Inschrijving GBA

Lang niet alle migranten zijn ingeschreven in de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA). Volgens onderzoek door Wonen Limburg zou dit slechts $\pm 20\%$ zijn. Dit heeft tot gevolg dat de gemeentelijke voorzieningen voor deze mensen niet toegankelijk zijn. Vooral betreft dit het recht op een bijstandsuitkering en de mogelijkheid tot inschrijving voor een huurwoning via een wooncorporatie. Ook worden de gegevens uit de GBA gebruikt ten behoeve van het afgeven van een paspoort, ID-kaart of rijbewijs. Bovendien is elke inwoner van Nederland verplicht zich na 4 maanden te laten inschrijven in de GBA. Het woonadres kan op een recreatiepark, woonwijk of een door de persoon aangegeven plek in de gemeente zijn.

Inschrijving in de GBA is mede van belang voor het formuleren van gemeentelijk beleid. Men is op de hoogte van de plaats en omstandigheden waar men woonachtig is. Handhaving, toezicht, ondersteuning en begeleiding is beter uitvoerbaar. Het opsporen van misstanden en handhaving is belangrijk. Bijvoorbeeld wanneer er sprake is van overbewoning, ongezonde en of gevaarlijke situaties in de huisvesting. Ook de rechtsgelijkheid is van belang, zij die de regels nakomen ervaren dit als negatief.

Migrantten verklaren regelmatig dat men zich niet in mag schrijven bij de gemeente. De werkgever of verhuurder geeft het advies om dit niet te doen. Ook zijn er verklaringen van migranten dat hun werkgever of verhuurder hen verbiedt om zich te laten inschrijven in de GBA.

6.4 Algemeen welzijn (welbevinden)

In de gesprekken met Poolse migranten kwam duidelijk naar voren dat men teleurgesteld is in de Nederlandse samenleving. Vrijwel alle Poolse migranten die in eerste instantie naar Nederland komen om te werken maken meerdere vormen van uitbuiting of bedrog mee. Zowel in de woon- als werksituatie wordt melding gemaakt van ondeugdelijke contracten, gebrek aan volledig of geen contracten, onvolledige of ondeugdelijke informatieverstrekking, ondeugdelijke (huisvesting) woningen, zeer hoge huursommen, uitbuiting met betrekking tot belastingteruggave. De meeste migranten komen na langere tijd erachter dat er iets niet klopt. Dit doordat ze informatie verkrijgen van kennissen of na verloop van tijd de taal beter leren beheersen. Ze hebben soms geen weet van hun rechten, maar zijn tevens bang voor represailles als ze hun huurbaas of werkgever op hun rechten zouden wijzen. Ze dragen hun lot totdat zich betere kansen voordoen. Ze zijn niet alleen bang om bijvoorbeeld hun baan kwijt te raken of alleen hun huis, maar soms zijn ze bang beide te verliezen.

Uitbuiting komt ook voor in wat subtielere vormen. Een veel genoemd voorbeeld is dat een Poolse werknemer minder salaris ontvangt ten opzichte van een Nederlandse werknemer, of dat een Poolse werknemer veel meer taken krijgt dan een Nederlander met dezelfde functie.

Dit veroorzaakt dat mensen (migranten) de anderen gaan wantrouwen. Het vertrouwen in de Nederlandse samenleving is dan ook niet groot onder de Poolse werknemers. Dit bemoeilijkt ook de integratie en samenwerking onderling.

Andere vormen van sociale problematiek zijn echtscheidingen. Deze komen nogal eens voor in de Pools - Nederlandse huwelijken. Soms is er ook sprake van huiselijk geweld. Mensen zoeken wel hun toevlucht bij de kerk wanneer ze problemen hebben, maar met betrekking tot echtscheiding zullen ze dit niet bij de kerk bespreekbaar maken. Dit is moeilijk bespreekbaar, men zoekt zelf naar oplossingen met alle gevolgen die daaraan verbonden zijn.

Ook wordt melding gemaakt van overmatig alcoholgebruik, waardoor in de sociale relaties problemen ontstaan. En de beeldvorming wordt hierdoor negatief beïnvloed.

Door vaak verre van ideale woonsituatie in onze regio (afgelegen locatie, kamerbewoning) en de taalbarrière hebben veel migranten weinig tot geen kans een sociale functie te vervullen in de omringende samenleving en kunnen zij hiermee onvoldoende binding aangaan. Hierdoor wordt de integratie bemoeilijkt.

Sonia is 27 jaar en is sinds 6 jaar in Nederland.

Zij heeft lange tijd gewerkt en gewoond zonder dat ze op de hoogte was van allerlei regelingen, rechten en plichten. Door schade en schande is ze wijs geworden en heeft momenteel met haar partner een appartement en een baan in de schoonmaakbranche.

Een aantal jaren heeft ze op kamers gewoond. De huur was € 400,00 maar volgens het contract slechts € 180,00. Toen ze zich ging melden voor een verblijfsvergunning werd haar verteld dat ze gedurende 1 jaar niet mocht werken; bij de inschrijving zou ze moeten invullen dat ze pas na 1 jaar werk nodig had. Toen ze zich opnieuw meldde met de mededeling dat dit niet klopte en dat ze per direct wilde werken, werd haar verteld dat dit wel kon, maar dat ze dan wel € 800,00 moest betalen.

Dit soort situaties maakte dat ze zich vaak gediscrimineerd voelde. Soms ontstaan er ook vervelende misverstanden, bijvoorbeeld omdat de gezondheidszorg in Polen veel anders geregeld is dan in Nederland.

6.5 Veiligheid

In het algemeen wordt door meerdere partijen aangegeven dat overmatig alcoholgebruik nogal eens voor overlast zorgt, zowel in huiselijke sfeer als in het uitgaanscircuit. Het meest voorkomende probleem en wat een delict is, is het rijden onder invloed. Wat delicten betreft is er overigens weinig sprake van crimineel gedrag onder Poolse migranten. Dit beeld bestaat nog wel, maar kan van de zijde van politie niet worden bevestigd. Het zijn eerder de nieuwe groep migranten uit Bulgarije en Roemenie die opduiken in de criminaliteitscijfers. De auto's waarin de Poolse migranten rijden zijn tegenwoordig in redelijke staat, dat biedt dus meer veiligheid in het verkeer.

Met betrekking tot veiligheid wordt nog opgemerkt dat de huisvesting niet altijd veilig is, in het bijzonder voor kleine kinderen, vooral op de campings. De huisvesting is niet kindvriendelijk en veelal niet kindveilig. Er is niet altijd voldoende ventilatie mogelijk, dus niet voldoende frisse lucht. Daarnaast kunnen kinderen moeilijk in deze omgeving met andere kinderen van hun school spelen.

6.6 Vrije tijd en cultuur

In de vrije tijd die mensen hebben wordt veelal boodschappen gedaan, op zondag gaat een aantal naar de kerk, in het weekend naar een discotheek of café en verder blijft men thuis en kijkt televisie. Men is vaak te moe om te sporten. Als men dat al wil is het moeilijk om aansluiting te krijgen bij verenigingen, voornamelijk door de taalbarrière. Er zijn voorbeelden te noemen waar dergelijke initiatieven zijn mislukt.

Behoeftte aan ontmoeting is er wel, maar veel migranten geven aan dat ze liever niet met andere Polen in hun directe omgeving omgaan. Toch wil men wel graag andere Polen ontmoeten, zodat ze in hun eigen taal van alles kunnen uitwisselen. Ook om zich samen te kunnen ontspannen. De opmerkingen hierover zijn wat tegenstrijdig, wat waarschijnlijk te maken heeft met sociale controle. Men wil bijvoorbeeld geen ontmoetingsruimte op de camping waar men toch al veel van elkaar ziet. Wel zoek men Poolse mensen op die ze (kunnen) vertrouwen.

Kinderen nemen niet of nauwelijks deel aan georganiseerde vormen van vrije tijdsbesteding; zeker degenen die afgelegen wonen. In de woningen op campings is niet veel ruimte om te spelen. De indruk bestaat dat er ook niet veel speelgoed is binnen de gezinnen.

De Poolse kerk in Meterik heeft iedere 14 dagen een educatief aanbod, gerelateerd aan het geloof en de Poolse cultuur. Dit wordt telkens door ongeveer 60 kinderen uit Venlo, Peel en Maas, Horst aan de Maas, Venray en andere regio gemeenten bezocht.

Poolse migranten zijn niet vertrouwd met vrijwilligerswerk. Dit is een extra belemmering voor het organiseren van sociaal-culturele activiteiten samen met deze mensen. Een Poolse werkgroep organiseert regelmatig activiteiten en allerlei voorlichtingsbijeenkomsten in het Multifunctioneel Centrum in Meterik, daarbij ondersteund door de Stichting ARKA. Op pastoraal- en sociaal-cultureel gebied speelt de parochie H. Faustyna Kowalska een centrale rol.

6.7 Financiën

Op het gebied van financiën is niet expliciet aan de geïnterviewden gevraagd hoe hun situatie is. Wel zijn er indirecte aanwijzingen dat er op dit vlak voorbeelden zijn dat men niet altijd krijgt waar men recht op heeft of dat vaste lasten onnodig hoog zijn. Zo wordt door veel personen aangegeven dat men voorbeelden kent van arbeidscontracten die niet deugen. Constructies die maken dat wat er overblijft van het salaris voor de werknemer aanzienlijk minder is dan het eigenlijke netto salaris. Daarnaast lopen mensen geld mis omdat bijvoorbeeld een belastingteruggaaf niet via hun eigen rekening loopt of anderen zich opwerpen dit voor hen te innen. Al eerder werd genoemd dat er voorbeelden zijn waarbij een Poolse werknemer minder salaris krijgt dan een Nederlandse collega die dezelfde functie heeft. Ook zijn er voorbeelden waarbij meerdere jaren geen vakantiegeld wordt uitbetaald.

Soms zijn mensen geheel afhankelijk van hun werkgever, doordat ze een zogenaamde P-rolkracht zijn. Dit impliceert dat ze niet in het systeem voorkomen, geen loonstrookje ontvangen; daarbij wonen ze dan bijvoorbeeld via of bij de inlener en ontvangen een gedeelte van het geld cash.

Hoge woonlasten vormen een tweede factor, waarbij maandlasten tussen de € 700,00 en de € 1000,00 genoemd worden voor een klein woonoppervlak, zoals een caravan of chalet. Soms moet er apart worden betaald voor gebruik van een wasmachine of douche. Deze lasten worden natuurlijk minder hoog wanneer men met twee of meer verdieners in een woning verblijft.

Omdat mensen weinig of geen volledige informatie hebben over hun rechten en regelingen lopen ze waarschijnlijk veel inkomsten mis. Ook krijgen ze nogal eens boetes omdat ze bijvoorbeeld geen zorgverzekering hebben afgesloten. Na 2 jaar krijgt men hiervoor soms een boete van bijvoorbeeld € 2000,00.

Janek is 44 jaar oud en sinds 5 jaar in Nederland.

Hij woont samen met zijn vriendin en twee kinderen in een stacaravan. De huur bedraagt € 800,00 per maand. Janek werkt momenteel meer dan 50 uur per week en verdient € 1150,00 per maand. Vorig jaar werkte hij nog veel meer uren, maar dat is nu gelukkig aangepast.

Janek wil graag naar Duitsland zodra de grenzen opengaan. Hij voelt zich hier niet welkom. Zijn vriendin heeft nu weer werk, maar is een hele tijd werkloos geweest; toen bleek dat zij zwanger was werd ze ontslagen.

In principe redden ze zich nu wel. Zijn vriendin gaat niet mee naar Duitsland en wil hier de taal leren, liefst in het weekend als ze wat meer tijd en energie heeft.

Janek heeft een tijd lang een contract gehad waarvan een gedeelte zwart en gedeelte wit. Daaraan gekoppeld was zorgtoeslag wegens het lage (witte) loon en huurtoeslag. Dit werd zo aangeboden en als normaal gepresenteerd. Na enige tijd kwam Janek erachter dat dit niet zo hoorde, door er met collega's over te praten. Onbedoeld overtrad hij de wetgeving.

Hij zou graag een eigen bedrijfje willen starten, maar heeft geen idee hoe dat moet. Nu vraagt hij vaak hulp en informatie bij een café in de buurt van zijn werk. Hij heeft behoefte aan informatie.

6.8 Wonen

De woonomstandigheden van alleen mensen die via een corporatie huren en sommigen die een kamer huren zijn redelijk tot goed te noemen. Daar waar dit niet het geval is worden over het algemeen extreem hoge huren betaald, terwijl de woonomstandigheden bovendien verre van ideaal zijn. Hoewel ook daar gradaties in zijn te vinden, bijvoorbeeld dat men douche en verwarming heeft en schone gebouwen, zijn er ook plaatsen waar dit niet het geval is. Een klein en oud chalet waar schimmel op de muren staat, een caravan waar men met meer volwassenen en kinderen woont, verwarming die centraal wordt aan- en uitgezet, het zijn allemaal omstandigheden die meestal niet in verhouding zijn tot de hoge huurprijzen.

Niet iedereen is op zoek naar een eigen woning; kamerbewoning kan een goede oplossing zijn, maar met veel mensen in een huis kan leiden tot spanningen. Sommige mensen vinden het ook als een tijdelijke oplossing geen probleem om tijdelijk hoge huren te betalen, maar veranderen van mening naarmate ze langer in Nederland verblijven en zien dat er andere mogelijkheden zijn.

Huurcontracten zijn niet altijd ook in het Pools vertaald. Dit maakt dat een huurder niet vanzelfsprekend weet wat zijn rechten en plichten als huurder zijn. Ook komt het voor dat in het huurcontract een lagere huurprijs staat dan men daadwerkelijk moet betalen. Hierdoor krijgt een huurder dan weer minder huurtoeslag.

In het algemeen klagen mensen niet echt over slechte omstandigheden, deels omdat men geen alternatief heeft en deels omdat men angst heeft op straat te worden gezet. Een groot deel van de migranten betaalt de huur via verrekening met hun salaris via of door de werkgever. Volgens het onderzoek van Wonen Limburg in 2010 bedraagt dit percentage 75,6 %. Dit impliceert een afhankelijkheid waardoor mensen extra voorzichtig worden.

6.9 Beeldvorming

Poolse migranten, zowel sleutelfiguren als professionals, geven aan dat er sprake is van een negatieve beeldvorming over alcoholgebruik en criminaliteit onder Poolse migranten. De politie van Horst aan de Maas geeft aan dat er geen sprake is van meer criminaliteit dan bij Nederlanders, maar wel van veelvuldig alcoholgebruik. De politie heeft onder anderen op het terrein van de beeldvorming geïnvesteerd door bijvoorbeeld bij publicaties van delicten niet meer te vermelden of plegers de Poolse of Nederlandse nationaliteit bezitten. De Stichting ARKA, de gemeente Horst aan de Maas, Poolse kerkgemeenschap en diverse sleutelfiguren investeren in een positieve beeldvorming, maar er is nog onvoldoende sprake van een gecoördineerde aanpak op dit terrein.

Poolse migranten geven zelf aan dat ze zich vaak gediscrimineerd voelen en tevens niet welkom voelen in Nederland. Dit heeft voornamelijk te maken met de wijze waarop men behandeld wordt en ook vaak gebrek aan inzicht in de wijze waarop in Nederland zaken geregeld zijn.

6.10 Beleid

Gemeenten in de regio Noord - en Midden - Limburg zijn al actief bezig met het ontwikkelen van beleid met het oog op integratie en huisvesting van Poolse migranten. Hier en daar is dit beleid al wat verder uitgewerkt en zijn er al concrete plannen en maatregelen genomen. Zo heeft de gemeente Horst aan de Maas een budget op jaarbasis ter beschikking gesteld voor het Servicepoint Meterik, een klankbordgroep voor Poolse migranten, informatiefolders in de Poolse taal en subsidie aan Stichting ARKA en de Parochie H. Faustyna Kowalska. Momenteel heeft de gemeente Horst aan de Maas een projectplan in voorbereiding waarin het beleid voor Poolse migranten op meerdere terreinen vorm krijgt. Wonen Limburg houdt op diverse locaties spreekuren met specifieke dienstverlening voor Poolse migranten. De Politie in Horst aan de Maas besteedt gerichte aandacht aan het terugdringen van overlast en alcoholgebruik in het verkeer.

Wonen Limburg ziet het als haar taak om een bijdrage te leveren aan een oplossing voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Vanaf 2008 is dit onderwerp benoemd als speerpunt van beleid.

Dit beleid is gericht op het behalen van de volgende doelen:

- het daadwerkelijk voorzien in huisvestingsmogelijkheden voor de doelgroep,
- het bevorderen van de integratie en maatschappelijke participatie van arbeidsmigranten,
- het tegengaan van misstanden betreffende huisvesting,
- het vergroten van de acceptatie van deze groep in de samenleving,
- het creëren van bewustwording betreffende het belang van arbeidsmigratie nu en in de toekomst.

Van andere gemeenten en instanties is op dit moment niet bekend of en welk concreet beleid zij hebben geformuleerd ten aanzien van Poolse migranten. In een vervolg op deze notitie wordt door de initiatiefnemers ernaar gestreefd om, samen met de partners, dit beeld nog completer te maken en te zoeken naar het uitvoeren van gezamenlijke acties, zoals in het voorwoord is vermeld.

“Alle bijzondere prestaties hebben één ding gemeen; aanvankelijk leken ze onmogelijk”. (Olaf Hoenson)

6.11 Voorzieningen

In de gehele regio Noord- en Midden-Limburg zijn meerdere voorzieningen die een of meer maatschappelijke functies vervullen. Er is gekeken naar voorzieningen die voor de Poolse migranten verantwoordelijkheid dragen op het gebied van leefbaarheid en welzijn.

Er is geen navraag gedaan naar cijfers, maar wel naar ervaringen van de mensen die zelf zijn geïnterviewd en die een redelijk beeld hebben van hun doelgroep of cliëntenbestand.

Uit de gevoerde gesprekken zijn de volgende punten naar voren gekomen die een beeld geven van het gebruik van en de bekendheid met het aanbod:

1. Uit alle gesprekken blijkt dat er een overvloed aan vragen is waar mensen informatie of hulp bij nodig hebben. Deze hulp varieert voor hulp bij de vertaling, informatie over de regelingen, rechten en plichten, belangenbehartiging en hulpverlening. Redenen waarom mensen met vragen komen zijn onder te verdelen in:
 - de meeste Poolse migranten hebben nog geen toegang tot informatie en voorlichting via Internet, van instanties, via media,
 - veel mensen zijn het slachtoffer van fraude door werkgevers, verhuurders en door onjuiste (valse) informatie,
 - problemen in de relatie, psychisch, schulden of anderszins,
 - regelmatig wordt melding gemaakt van overmatig alcoholgebruik in gezinsverband.
2. Het gebruik van het aanbod van organisaties en andere instanties is afhankelijk van de benaderingswijze. Wanneer er een aanbod is in de eigen taal, schriftelijk of mondeling, wordt daar veelvuldig gebruik van gemaakt.
 - Het Service Point Meterik en een van oorsprong Poolse medewerkster van Roer en Maas, worden overladen door mensen met vragen en problemen uit de regio. Er is een medewerkster die in dienst is van de gemeente Horst aan de Maas en een betaalde functie heeft van 20 uur per week. In de praktijk werkt zij 50 tot 80 uur per week. Mensen die het Service Point benaderen komen uit een groot gebied, zoals de omringende gemeenten, maar ook uit plaatsen uit Zuidoost Brabant zoals Deurne, Helmond en Eindhoven. Gekoppeld aan het Service Point wordt ook juridisch advies geboden.
 - De Poolse parochie in Meterik wordt bezocht door Poolse migranten uit heel Limburg en een aantal uit Zuidoost Brabant. Het overgrote deel komt uit Noord Limburg
 - Stichting ARKA is een organisatie die voorlichting en activiteiten biedt aan Poolse migranten. ARKA organiseert regelmatig voorlichtingsbijeenkomsten of culturele activiteiten. De opkomst varieert van 30 tot 150 deelnemers, voornamelijk afkomstig uit Noord- en Midden-Limburg en Zuidoost Brabant.
 - Bij het avondspreekuur van Wonen Limburg (Horst aan de Maas), waar Pools sprekende medewerkers aanwezig zijn, komen grote aantallen Poolse migranten die op zoek zijn naar een huis. Daarbij komen ook onverwacht vaak andere vragen naar boven. Wonen Limburg geeft daarom ook voorlichtingsbijeenkomsten over woon-gerelateerde onderwerpen.

- Het Consultatiebureau c.q. de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) ziet in ieder geval alle ouders van kinderen die zijn ingeschreven in de GBA. Zij maken gebruik van het aanbod van de JGZ, maar de taal vormt wel een barrière voor het geven van goede informatie. Ouders en kinderen die niet zijn ingeschreven in de GBA worden door de JGZ niet als vanzelfsprekend bereikt. Tot slot is het niet altijd duidelijk welke vaccinaties een kind heeft gehad.
 - Om onderwijs te kunnen volgen moeten de kinderen wel zijn ingeschreven, zodat ze meestal pas in beeld komen vanaf hun vierde levensjaar. Dat heeft tot gevolg dat kinderen dan een taalachterstand hebben ten opzichte van andere kinderen.
 - In het basisonderwijs worden voor alsnog geen al te grote knelpunten gesignaleerd. Het voornaamste knelpunt vormt de taalbeheersing. Voor de opvang van anderstalige kinderen heeft men meerdere oplossingen. Dit kan variëren van een aparte opvangklas, waar de kinderen gemiddeld ongeveer een half jaar doorbrengen totdat hun taalbeheersing op niveau is gebracht. Een andere oplossing is om de kinderen meteen in de groepen te plaatsen, terwijl gelijktijdig aandacht wordt besteed middels speciale taalmethodes. In alle gevallen kost dit extra tijd en aandacht. De benodigde hoeveelheid tijd vormt hier en daar wel een knelpunt. Het contact met de ouders is zeer matig. Zij komen zelden uit zichzelf naar de school. Soms zijn er zorgen over de kinderen vanwege de thuissituatie. Dit kan bijvoorbeeld een verstoorde relatie zijn tussen de ouders (opvoeders). Ook wordt aangegeven dat deze kinderen extreem moe zijn. De oorzaak hiervan is dat ze te laat gaan slapen. Dit laatste wordt vooral gesignaleerd bij kinderen die op campings wonen. De kinderen worden goed opgevangen door de Nederlandse kinderen en voelen zich na verloop van tijd goed op hun gemak. Een aantal kinderen gaat niet naar school. Dit wordt nauwelijks of laat gesignaleerd wanneer de ouders niet ingeschreven zijn in de GBA.
-
- Het Moedercentrum in Venray biedt laagdrempelige taallessen aan, waar ook Poolse vrouwen aan deelnemen. Zij maken hiervan gebruik omdat dit op een gunstig tijdstip plaatsvindt, er de mogelijkheid is om te differentiëren (kleine groep) en het tempo niet al te hoog ligt.
 - Uitzendbureaus zoals Otto Workforce en Sun-Power hebben voornamelijk Poolse werknemers in dienst. Zij richten zich dan ook in hun informatie en dienstverlening met specifieke aandacht op hun werknemers. Otto zorgt bijvoorbeeld voor Poolse sociale begeleiders, vervoer naar winkelgebieden, laagdrempelige taallessen en huisvesting. Sunpower biedt ook sociale begeleiding en informatie in de eigen taal. Beide organisaties hebben Poolssprekende medewerkers die hun werknemers kunnen begeleiden en informeren en de nodige service bieden.
 - Welzijnsinstellingen Synthese en Vorkmeer, de afdelingen van het maatschappelijk werk en het Algemeen Maatschappelijk Werk Midden-Limburg hebben een aantal Poolse cliënten. Van de informatie- en adviesfunctie wordt weinig gebruik gemaakt. Wanneer er een vertrouwensband ontstaat, na bijvoorbeeld een goede hulpverlening, wordt er wel meer gebruik gemaakt van de info- en adviesfunctie. Door Synthese is voor het sociaal-cultureel werk in de regio van Horst aan de Maas enige tijd ondersteuning geboden aan de Stichting ARKA.

- Het project Home Start van Synthese, dat ondersteuning biedt aan gezinnen met jonge kinderen, heeft enkele gezinnen waar ondersteuning wordt geboden die naast de opvoedingsondersteuning ook gericht is op het leren kennen van allerlei voorzieningen.
- Bij Vorkmeer en AMW Midden-Limburg biedt men een aantal Poolse migranten eveneens hulp aan, onder andere schuldhelpverlening, ondersteuning bij problemen in het gezin en woonomstandigheden.
- Een aantal cliënten dat gebruik maakt van het maatschappelijk werk komt hier vaak na verwijzing en wanneer er sprake is van al ernstige problemen zoals huiselijk geweld en echtscheiding. Het blijkt dat er ook hier vragen zijn met betrekking tot rechten en plichten, men niet weet hoe in de Nederlandse samenleving een aantal zaken geregeld is en dat ook niet duidelijk is wat men van de hulpverlener kan verwachten. Ook de taal is in een aantal gevallen een barrière.

“Als je het probleem niet herkent, heb je zelf het grootste probleem.” (Sunir Nessnaji)

7 Conclusie

Informatie

- Er is behoefte aan onafhankelijke informatie m.b.t. rechten en plichten, regelingen.
- Veel informatie die beschikbaar is in het Pools wordt niet gevonden of bereikt.
- De meeste Poolse migranten hebben weinig kennis van instanties die informatie, diensten en hulp verstrekken.

Taalbeheersing

- Poolse migranten zijn in het algemeen gemotiveerd om de Nederlandse taal te leren en hebben behoefte aan taallessen.
- Taallessen zijn echter niet altijd gemakkelijk bereikbaar, te ver van huis, te duur, lastige tijdstippen (na het werk, vermoeidheid). Ook hebben de migranten vaak geen inzicht in het aanbod en hoe dit geregeld is.
- Kleine kinderen missen aandacht voor hun taalontwikkeling doordat ze niet naar een Peuterspeelzaal gaan en niet met Nederlandse kinderen spelen.

Inschrijving GBA

- Slechts ± 20 % van de Poolse migranten is ingeschreven in de GBA. Na 4 maanden woonachtig te zijn in Nederland is men in overtreding. Men heeft daarnaast ook geen toegang tot een aantal wezenlijke gemeentelijke voorzieningen, zoals huren bij een wooncorporatie, recht op een bijstandsuitkering.
- Het 'verbieden' van migranten om zich in te schrijven in de GBA zorgt ervoor dat zij gemakkelijker kunnen worden uitgebuit. Daarnaast wordt hen een aantal rechten onthouden, zoals het recht op een uitkering of huurtoeslag
- Kinderen worden soms gedurende jaren niet gezien door het Consultatiebureau en peuteropvang.
- De samenwerking binnen het verband van Voor- en Vroegschoolse Educatie zorgt ervoor dat kinderen vanuit het Consultatiebureau worden doorverwezen naar peuterspeelzalen en dat er al vroeg aandacht wordt besteed aan taalontwikkeling. Kinderen die niet zijn ingeschreven in de GBA lopen dit dus ook vaak mis.

Algemeen welzijn (welbevinden)

- Poolse migranten voelen zich vaak gediscrimineerd en niet welkom. Zij zijn teleurgesteld in de houding van de Nederlandse samenleving. De uitbuiting en fraude op grote schaal leiden tot frustratie en onzekerheid.
- Integratie wordt niet bevorderd wegens veelal geïsoleerde woonlocaties en het gebrek aan kennis van instanties, rechten en plichten.
- Gebrek aan zelfredzaamheid is veel voorkomend en werkt isolement en uitbuiting in de hand.
- Er zijn weinig prikkels die integratie bevorderen, wederzijdse contacten krijgen geen kans.

Vrije tijd en cultuur

- In hun vrije tijd wordt er weinig gedaan aan sport, ontspanning in groepsverband c.q. ontmoeting. Er is wel behoefte aan, maar veel migranten werken hard.
- Ook voelen zij zich na verloop van tijd niet thuis bij verenigingen. Er is sprake van een verschil in waarden en normen en de taal vormt een barrière om te participeren in bestaande vormen van vrije tijdsbesteding. Ook kinderen leven en spelen in veel gevallen geïsoleerd.
- Er is ook gebrek aan informatie en sociale contacten. Hierdoor komen migranten niet in aanraking met het bestaande aanbod. Informatie is moeilijk bereikbaar.

Veiligheid

- De huisvesting is vaak niet veilig voor de gezondheid van kinderen, niet kindvriendelijk en afgelegen.
- Alcohol in het verkeer komt meer voor bij Poolse dan bij Nederlandse weggebruikers.

Financiën

- Poolse migranten hebben in het algemeen lage inkomens en lopen kindertoeslagen en huurtoeslagen mis.
- Vrouwen weten niet welke regelingen er zijn met betrekking tot zwangerschap.
- Bovendien hebben ze vaak relatief hoge woonlasten, dit leidt tot geldzorgen en weinig vrij besteedbaar inkomen.

Wonen

- Er is sprake van vaak schrijnende woonsituaties, hoge woonlasten en ondeugdelijke contracten.
- Mensen wonen afgelegen en verkeren in afhankelijkheidsposities die eerder slecht dan goed voor ze zijn.
- Mensen zijn afhankelijk van werkgever en of uitzendbureau als het om huisvesting gaat. Dit komt doordat de verrekening hiervan in de meeste gevallen via hun salaris plaatsvindt.
- Men woont met teveel mensen in een te kleine woning, caravan of anderszins.

Beeldvorming

- Het imago van Poolse migranten is niet erg positief. Zij hebben hier last van en ervaren vaak een negatief stigma.
- Doordat veel migranten wonen op afgelegen locaties krijgen Nederlandse burgers en migranten geen wederzijds vertrouwen in elkaar, geen sociale contacten en binding met elkaar.

Beleid

- Hoewel er al veel beleid in ontwikkeling is, is er nauwelijks sprake van samenwerking en versterking op regionaal en provinciaal niveau. Gelet op de regionale relevantie van heel wat aandachtspunten betreffende Poolse migranten is dit een gemis.
- Er is geen sprake van integraal beleid, zowel op gemeentelijk niveau als bij alle betrokken partijen die hier belangrijke rol in moeten vervullen. Wat willen zij samen bereiken?

Voorzieningen

- Instanties die specifiek zijn in hun benadering van migranten worden veelvuldig bezocht, ook als deze buiten de eigen regio liggen.
- De meeste instanties hebben geen specifiek beleid of specifieke benadering, zodat zij relatief weinig Poolse cliënten bedienen. Scholen kennen wel een specifieke benadering voor het leren van de Nederlandse taal. De ouders worden nog niet goed bereikt.
- Ook is er weinig bekendheid bij migranten van de instanties en van hun aanbod. Kinderen bezoeken niet allemaal het Consultatiebureau, Peuterspeelzaal of school door onbekendheid en omdat men niet ingeschreven is in de GBA.

“Zonder de kleine dingen in het leven zouden de grote dingen niet zo groot zijn”.

(Wannes Van De Woestyne)

8. Aanbevelingen

Naar aanleiding van de geformuleerde conclusies tekenen zich de volgende speerpunten af, die naar onze mening met spoed moeten worden opgepakt. Om veranderingen te bewerkstelligen zullen alle partijen nodig zijn. Partijen zoals, gemeente, onderwijs, welzijn instellingen, politie, gezondheidszorg, bewoners van dorpen en wijken, Poolse gemeenschap en iedereen die een rol kan vervullen.

Bij de diverse speerpunten worden (in kader) meer of minder concrete aanbevelingen geformuleerd ter ondersteuning van de uitwerking in gezamenlijke acties.

1. Informatie verstrekking

De informatie voorziening aan migranten is onvoldoende en voor de doelgroep niet te begrijpen. Er zal met spoed gewerkt moeten worden aan begrijpelijke en toegankelijke informatie die ook ondersteund wordt door onafhankelijke deskundigen.

- *Informatie in de Poolse taal genereren (Internet, folders, bijeenkomsten) en toegankelijk maken.*
- *Samenwerkingsvormen tussen instanties voor het instellen van meer service-points en spreekuren met informatie, eenvoudige hulpvragen en doorverwijsfunctie.*
- *Poolse migranten selecteren die een opleiding willen volgen en voor langere tijd werkzaam willen zijn in de service-points (als professionals); ontwikkelen i.s.m. huidige service-verleners.*
- *Professionele ondersteuning en hulp om genoemde misstanden te voorkomen en op te lossen.*

2. Positieve beeldvorming

Het is belangrijk dat we migranten die in onze regio werken en wonen kunnen begrijpen. De Poolse gemeenschap komt regelmatig negatief in de media terwijl we geen aandacht besteden aan de positieve kanten van hun verblijf in Nederland. Waarom zijn ze hier en wat is hun motivatie om hier te werken en te wonen? Welke soort problemen ervaart men in ons land? Wat kunnen we samen hier aan doen? Creëer een sfeer welke uitnodigt om mee te doen.

- *Respect en vertrouwen (terug) winnen van de Poolse gemeenschap door contacten aan te gaan en hen te betrekken bij de te ondernemen acties.*
- *Dialog starten over beeldvorming en integratie, samen met instanties en de Nederlandse bevolking.*

We hebben geen tijd om elkaar te begrijpen, maar we nemen wel de tijd voor
misverstanden en (Thomas d'Ansembourg)

3. Huisvesting

De huisvesting van Poolse migranten laat te wensen over. Voor hen die langer in Nederland verblijven is reguliere huisvesting zeer gewenst. Op deze manier woont men tussen de mensen en heeft ook zodoende contact. Contact waardoor men ook deel kan nemen aan het sociale leven in de buurt en in hun dorp.

- *Zorgen voor goede regelgeving met betrekking tot huisvesting.*
- *De gemeente(n), wooncorporaties (onder andere Wonen Limburg) en andere instellingen gaan op korte termijn aan de slag met woonconcepten en met het vervaardigen van uitvoerbare plannen.*

4. Inburgering en integratie

Opvang van migranten is belangrijk. Mensen zullen bij aankomst begeleid moeten worden om de eerste contacten in de Nederlandse samenleving te leggen. Inburgering zal met voorrang aandacht moeten krijgen. Door uitbreiding van de huidige capaciteit zou dit via de huidige structuur mogelijk kunnen zijn.

- *Eerste (onafhankelijke) opvang creëren voor Poolse migranten (zoals Vluchtelingenwerk en inburgeringstrajecten). Vooral voor de nieuwkomers.*
- *Taalaanbod ontwikkelen waarbij verschillende vormen van begeleiding en ook verschillende tarieven kunnen worden gehanteerd, taalaanbod maatwerk.*
- *Sociaal-culturele activiteiten en sport in wijken en dorpen met specifieke benadering van Poolse migranten.*

5. Kinderen

Aandacht voor de kinderen die nog niet hier naar school gaan of die geen basiszorg ontvangen. Voorkomen van schoolverzuim en opgenomen worden in de samenleving is hierbij van belang.

- *Voorlichting en informatie verstrekken aan de Poolse gemeenschap, wijzen op mogelijkheden JGZ en onderwijsplicht.*
- *Via vindplaatsen, dus werkplek, wooncorporaties, gemeentelijk loket, taalgroepen, wijzen op de mogelijkheden van de JGZ voor vaccinaties, hulp bij opvoeden en ontwikkeling. Ouders en kinderen ook wijzen op diverse mogelijkheden voor vrije tijdsbesteding.*
- *Agenderen in diverse netwerken, onder andere bij het Centrum Jeugd en Gezin en gemeentenetwerken.*
- *Scholen: zich beraden op manieren om de ouders beter te bereiken, bijvoorbeeld middels huisbezoek.*
- *In wijken en dorpen initiatieven ontplooiën om de kinderen te betrekken bij het sociale leven.*

6. Inschrijvingen in de GBA bevorderen

Volgens de beschikbare gegevens is 80 % niet ingeschreven in de GBA. Dit heeft op vele vlakken gevolgen, zoals geen zicht op de kinderen voor bezoek aan het Consultatiebureau of deelname aan het onderwijs. Daarnaast ook het ontbreken van het recht op een uitkering. En tot slot ook het ontbreken van de mogelijkheid voor gemeenten om beleid te formuleren t.b.v. huisvesting, opvang en integratie.

- *Inschrijving in het GBA (promotie-campagne) op voor Poolse migranten bereikbare plaatsen en geëigende manieren; inschrijving mogelijk maken, mogelijkheden bieden/vergroten.*
- *Gemeenten gaan migranten actief benaderen dat men zich kan (moet) inschrijven.*
- *Alle dienstverleners wijzen hun cliënten op de GBA-inschrijving.*

7. Tegengaan van uitbuiting en onderdrukking

De gezamenlijke inspanningen van overheden en dienstverleners zouden erop gericht moeten zijn uitbuiting en onderdrukking tegen te gaan. Gelukkig nemen veel mensen hun verantwoordelijkheid en vangen migranten goed op. Echter we horen teveel misstanden en moeten dit probleem snel en samen oppakken.

- *De gemeente dient actief te handhaven en frequenter te controleren om vooral excessen te voorkomen; daarnaast zouden gemeenten hun beleid moeten versoepelen daar waar bijvoorbeeld bonafide werkgevers gedoogde huisvesting aanbieden; dit biedt meer migranten de kans om zich in te schrijven in de GBA.*
- *Bedrijfsleven (sector) dient haar verantwoordelijkheid te nemen om de onrechtmatigheden aan te pakken en de negatieve effecten te bestrijden. De negatieve beeldvorming raakt het hele bedrijfsleven.*

8. Formuleren van beleid - vormen van een platform

Er is al veel gepraat en ondernomen om de problemen die benoemd zijn op te lossen. Het formuleren van een integraal beleid is zeer gewenst. Een beleid dat gemeentelijk en of regionaal opgepakt dient te worden. Dit zou kunnen door het vormen van een platform waar gemeente(n) en alle organisaties die een rol kunnen vervullen aanwezig zijn.

- *Handhaving en aanpakken van noodsituaties ter voorkomen van excessen.*
- *Samenwerking van de regio gemeenten om een uniform beleid te formuleren; binnen deze samenwerking een regionaal platform oprichten waarbij instanties zijn aangesloten welke een actieve rol spelen om de aanbevelingen te concretiseren en op te pakken; hierbij een regievoerder aanwijzen die als aanjager fungeert; hierbij oog houden voor het op flexibele wijze bereiken en inschakelen van Poolse migranten.*

“Aangekomen bij de vraag, was het antwoord niet ver weg”. (Ralph Waldo Emerson)

Lijst van geïnterviewden:

- Poolse migranten, 6 vrouwen, 4 mannen (leeftijden 28-45 jaar, diverse woonlocaties)
- Zorggroep N. L, consultatiebureau Horst - mevr. L. Kempen, verpleegkundige JGZ
- Zorggroep N. L, consultatiebureau Venray - mevr. E. Coenen, verpleegkundige JGZ
- Basisschool Estafette
 - mevr. A. Arendsen, directie.
 - mevr. F. Sanders, intern begeleider
- Stichting PRISMA, primair onderwijs regio Helden - dhr. T Rutten, directie
 - mevr. L Franssen, zorgcoördinator
- Stichting ARKA
 - dhr. P. van Melik, bestuurslid ARKA
- Servicepoint Meterik
 - mevr. K. Gorska
- Vrijwillig hulpverlener en medewerker Roer en Maas - mevr. E. Scheren
- Wonen Horst, mevr. N. de Mulder - medewerker woningtoewijzing
- Politie Horst aan de Maas
 - medewerker Project Oost-European en
 - mevr. T. Verhaegh
- Gemeente Horst aan de Maas
 - Coörd. en medew. Project Arbeidsmigranten
 - dhr. H. Sommerdijk en dhr. M. Thijssen
- Otto Workforce
 - mevr. J. Kooijmans, HR-manager
- Sun-Power
 - mevr. M. Pieluzek, officemanager
- Pastoor Poolse Parochie Meterik
 - Pastoor B. Malys (telefonisch)
- Stichting Vorkmeer
 - medewerker AMW Huiselijk Geweld en
 - Schuldhulpverlening, mevr. E. Zegers
- Stichting AMW Midden-Limburg
 - dhr. A. de Bont (schriftelijke bijdrage)
- Stichting Synthese
 - coördinator Moedercentrum mevr. A. Korstjaans
 - medewerker opbouwwerk, dhr. S. Sluijters
 - medewerker Home Start, mevr. Y. Imming
 - medewerker AMW mevr. P. Gerrits (schriftelijk)

De nota is samengesteld door:

• Mariska Thissen	Opsteller nota, Synthese (Projectmedewerker)
• Fons Merken	Wonen Limburg (Projectmanager arbeidsmigranten)
• Peter van Melik	ARKA (secretaris)
• Rinus Janssen	ARKA (voorzitter)
-

Luister goed naar wat er wordt gezegd;
luister beter naar wat er niet wordt gezegd".

Charles C. Finn)

Dank voor de medewerking:

Graag willen we iedereen bedanken die heeft meegewerkt en een bijdrage heeft geleverd aan deze nota. Een nota die tot doel heeft om ons allen duidelijk te maken dat de signalen die tot ons zijn gekomen ook serieus worden genomen en het verdienen om integraal te worden opgepakt. Veel wordt al gedaan, maar het kan anders. Bij gesprekken met organisaties die daar een rol in vervullen hebben we gemerkt dat iedereen zijn verantwoordelijkheid wil nemen. Het is een mooi begin voor een nieuwe start.

“Alleen zijn we één druppel; samen vormen we een oceaan”. (Rijunosuke Satoro)

Dank aan Synthese en Wonen Limburg.

Graag willen we de **Woningcoöperatie Wonen Limburg** en **Stichting Synthese** hartelijk danken voor de financiële ondersteuning die we mochten ontvangen, zonder hun inzet zou dit niet gelukt zijn.

Bijzonder woord van dank gaat uit naar Mariska Thissen, die als projectmedewerker van Synthese, het onderzoek heeft verricht en de verzamelde informatie heeft verwerkt in deze nota.

wonen limburg

Ruimte voor jezelf!